

KOVÁCS SZAKTÁRS

Verejték gyöngyöz homlokunkra,
kezünk pompás, új házat épít,
s mindnyájunk közt legjobban ég itt
Kovács szaktárs kezén a munka.

Ajkáról olykor füttyök szállnak
s mosoly bújkál a bajuszában.
Dolgozik frissen és vidáman,
ahogyan illik, hiszen — párttag! —

Elnézem. Félmeztelen testét,
hol izmok szép játéka vibrál,
legszívesebben megölelném.

De első itt a kötelesség,
s már csendesen rámszól: „No, mit vár?
Dolgozni tették ide mellém!”

A KIS ÉVI

Huncut szellő bújkál hajában
s mosoly a szája szögletén.
Boldogan szól: — „Nézd, mit csináltam!
Kis várat építettem én!” —

Pár éves még csak, s máris épít.
Keze tettoágytól nyugtalan.
Elnézem ezt a csöpp kis Évit...
— Oh, hány ilyen kis Éva van! —

Kis Évikék — majd nagy leányok
lesznek ők, s aztán asszonyok,
s tovább tornyozzák a világot,
mit a mi munkánk alkotott.

BIRALAT

Öt vers — közülük négy pillanatkép; és mind a négy jó, ha nem is egyforma mértékben. Öröm őket olvasni. Simainak jó szeme van, észreveszi az új élet lényeges elemeit. Pártos, harcos látásmódra vall az, hogy jól megfigyelte és megelevenítette felszabadult népünk néhány típusát. A zsánerképet, mint műfajt felszabadulás utáni költészetünk kissé elhanyagolja, pedig ennek segítségével lehet lírában típusokat ábrázolni. Persze ezek a típusok lényegesen különböznek az epika típusaitól, állóképszerűbbek, és sokkal inkább költőjük érzelmein keresztül szűrődve jelennek meg.

Nagyon jó, hogy Simai ilyesmikkel kísérletezik; van érzéke hozzá. Pillanatképeinek legnagyobb erénye, hogy szerzőjük becsületreméltó tudatossággal és jó ösztönrel megtalálta az egyes témák határait, amelyeknek erőszakos szétfeszítése otromba és semmitmondó hangoskodást eredményezett volna. Viszont a határokon belül teljesen kiaknázta a lehetőségeket. Így egyrészt lehetővé vált, hogy úgynevezett kis téma nagy mondanivaló kifejezését szolgálja, másrészt mégsem került ellentétbe egymással téma és mondanivaló, ami pedig a sematikus csinálmányok egyik fő ismérve. Ott ugyanis oly általános

az eszmei tartalom, hogy téma legyen a talpán, amelyik elbíri. Markolthatod, akár a vizet.

Nézzük meg ebből a szempontból Simai legtöretlenebb, legszebb versét, „A kis Evi”-t. A három szakaszban fokozatos emelkedés tapasztalható. Az elsőben a játék-várát építő kislányt látjuk, másodikban általában a tettvágyat és általában a gyerekeket, és csak ezután jutunk el az utolsó két sor nagy tanulságához. Prózában megfogalmazva a gondolat nem valami egetverő. De a kiindulás konkrét élményszerűsége megeleveníti. Ezért olyan kiválóan találó az utolsóelőtti sorban a „tornyozzák a világot” kifejezés, amely szorosan az első képhez csatlakozik, azt építi tovább bennünk. Ha a „tornyozzák” szót például a „lendítik”-kel helyettesítenénk, az egész vers belepusztulna az egységes szemlélet szétbomlása fölött érzett bánatába.

A „Kovács szaktárs” hasonlóan sikerült költemény, amelyben még külön is figyelmet érdemel a finoman kidolgozott csattanó. A szonett kilencedik sorában kezd előkészíteni, és a „legszívesebben megölelném” túlzott, már-már feszélyezően elfogódott hangulatát nagyszerűen oldja fel az utolsó másfél sor: „No, mit néz? — Dolgozni tették ide mellém.”, amely még ráadásul Kovács szaktárs meglehetősen általános jellemzését is kiegészíti, alakját érzékletessé teszi. Ezért jobb ez a vers, mint az óvónőről szóló, ott ugyanis éppen az utolsó, különálló két sor sikerült kevésbé. A szintén szép, meghitt hangú költemény végén ugyanis ezek a sorok csak összegeznek, kissé szokványosan lezárják az addig elmondottakat. A befejezés formássá kerekül, de nem hagy bennünk különösebb nyomokat, funkciója meglehetősen formális.

Ugyanakkor, amikor megállapíthatjuk, hogy ezeknek a pillanatképeknek meleg és meghitt a hangulata, úgy érzem, egy veszélyről is szólni kell. Az ilyen lírai fotografiákban, különösen ha többet ír a költő egymásután, mindig fenyeget, hogy a költő egy bizonyos idilli pózt vesz föl. Ez Simainál az egyes alakok hasonló beállításában mutatkozik meg. A kis Evi szája szögletén bújkál a mosoly, Kovács szaktársnak viszont a dolog természeténél fogva a bajuszában, az óvónőnek az arcán; és szerepel a mosoly-motívum a másik két versben is. De nemcsak ilyen részletekben, az egészben, együtt van valamiféle hangulati ismétlődés. Ennek persze megvan a maga jó oldala is, az, hogy a költőnek már mostanáig kialakult egy még egyelőre szükségálájú, de egészséges, egyéni hangja. Ez a hang, vagy hangulat talán csak „Az esztergályos otthon”-ban válik túlságosan olvadóvá, a harmadik szakaszban szinte már édeskésé — de lehet, hogy ez csak egyéni ízlés dolga. Egészében ezt a verset is sikerültnek tartom.

A „Csehszlovák elvtársak mesélik” azonban mindenképpen a zsánerképek alatt marad. Simai jó verseivel ellentétben ez inkább egyes szép soraival, kifejezéseivel tűnik ki, az egész azonban meglehetősen lapos. Túlságosan is szokványos, általános annak a leírása, miért is megy harcba Francikú, és ugyanilyen megszokott az utolsó szakasz poénja is. A téma jó, Simai tehetsége itt is megmutatkozik — de a vers gyenge. És ez, ha a kisebb versek sikerével összehasonlíthatjuk, meggondolkoztató.

Amennyire kétségszövegveszélytelen az a tény, hogy „kisszerű” zsánerképekben is lehet nagyot alkotni, sokat mondani, annyira bizonyos az is, hogy csak ilyen versek nem állhatnak össze nagy költészetté. Semmi csodálkoznivaló nincs abban, hogy egy fiatal költőnek előbb fejlődik ki az érzéke az idilli-játékos, mint a több tapasztalatot, ismeretet, szélesebb látókört kívánó drámai, patetikus, vagy szatirikus íránt. Ezek a kis versek olyanok, mint a téglák, amelyeket a költő gyűjtöget a maga épülő világához.

Még néhány szót a versek külső formájáról. A rímek feltűnően jók, és szinte már kimérten pontos a ritmus. Ez egy idő múltán bizonyára egyhangúságot fog eredményezni. Természetesen eszem ágában sincs a jambus ellen támadni — a jambus a magyar költészetben nagyhatalom. De köztudomású, hogy micsoda változottságot hozott létre még a jambuson belül is irodalmunk. Allandó, és iskolásan egyhangú alkalmazása az olvasót fásasztja és nem egyszer a mondanivaló szabad kibontakozásának korlátjává válhat. Ugyanez áll a túlfesztes rímekre is. Simainak ezeket a verseit még nem zavarják a fentemlített verstani sajátosságok, sőt, az idősebb fiatal írók jórésze előtt példaképpül állhat a kidolgozás, a formai igényesség terén — de bizonyos, hogy további munkája folyamán ezekkel a problémákkal találkozni fog. Nem árt, ha már most fölfigyel rájuk.